

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Under udgivelsen af Øieblikket

Citation: Kierkegaard, Søren: "Under udgivelsen af Øieblikket", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2010 , s. 1r. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-p551-txt-shoot-id3b5044f7-584d-4db8-960e-6910ef574d09.pdf> (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 27

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

P551:551

Historisk Samme[n]stilling.

d. 18 April 55.

Scenen af det lykkelig[e] Skibbrud med de to Tjenere,
som læse Listen over hvad der er hændt deres Herrer.

En lignende Sc. mellem antaget en Tjener hos
Apostelen Paulus, og en Tjener hos
geheime-general-ober-
hof-silkevatteret-Consistorialraads-Præsidentheelti
Fløiel Petersen.

d. 5 hujus vidnede Paulus for Felix og blev derfor
kagstrøgen

d 5 hujus skildrede min Herre, i Nærværelse af hans
Majestæt Kongen og Dr. *hvorledes* Paulus vidnede^[a]
og blev han derfor ophøiet i Greve-Standen endog
med Tilladelse at bære en Qvast i Nakken, som ingen
Anden turde bære.

[a] eller i moderne Stil, han »vidnede« om,
hvorledes P. vidnede

Det kan være nok. Enhver kan som han synes
fortsætte Listen, Sligt gider jeg ikke have den
Uleilighed at udføre; man forstaaer mig nok. Til det
Ord Sandhedsvidne som vi nu har faaet frem, og
betræffende hvilket vel ikke Faae allerede kan sige til
hinanden »vi forstaae det nok« kan saa blot tilføies:
den 5te hujus Hver Gang en Præst begynder at
sqvadronere om, at han er Sandhedsvidne, svares
blot: ja, vi forstaae det nok – den 5te hujus.

P551:552

Christenhedens Indbegreb.

er denne:

Det at være Christen er i det nye Testamente den rædsomste af alle Qvaler.

Saa deler Msk-Slægten sig i to ulige store Parter. Den ene er ærlig nok til ikke at negte dette, og siger saa: nei, tak jeg vil sandeligen ikke have Noget af det, det er Fritænkerne. Den anden (Millionerne) er den som tænker som saa: jeg vil nok være Xsten, men jeg maa see at faae det at være Xsten gjort om til Noget, som bedre behager mig.

Kun En, der klart seer, at det at være Xsten er den rædsomste Qval, og saa dog vælger det kun han eier den Hoved-Nøgle der lukker alle Xsthedens Gavtyvestreger op, han kan gjøre hele dette Løgnens Babel aabenbar.

P551:553

At »Christenheds« Xstd ikke blot fortynder, udvander Xstd, men at den forfalsker den i sit Princip, gjør den til den, christeligt, allerfarligste Gift, saa Xstd. saaledes ikke blot ikke er det Frelsende men det Dræbende.

A.

Ifølge det n: T:⁵ Xstd. er Xstd. *Uro*.

Det n: T: hviler i den Betragtning, at et Msk. undfanget i Overtrædelse, født i Synd, er – en klog Dyr-Skabning – som i en Art Forgjortheds og Fortryllesestilstand forgabet i denne Sandse-Verden, *elskende Ro*.

Saa anbringer Xstd. Evigheden just som den intensiveste Uro, for at frelse Msk. ud af denne Forgjorthed, ud af Ro.

I Xstheds Xstd. anbringes Xstd: beroligende.

Resultatet er ogsaa, at Tilstanden i Xsthed er en, en heel Qvalitet, dybere Verdslighed end nogensinde i Hedenskab; thi i Xsthed er endog Evigheden brugt til

at berolige og give Lyst til Livs-Nydelse.

B.

Ifølge det n: T: fanger Gud efter Mskene, fordi han vil elskes af dem.

Derfor er Xstd. Uro. Saaledes larmer Fiskeren ogsaa for at skrække Fisken op af Dybet og Hulerne.

Altsaa Xstd. er Uro, for at fange.

Og Xstd. er Uro, fordi Gud vil elskes i et Modsætnings Forhold (Conflicten med »de Andre«).

I »Xsthed« bruges Xstd til at berolige, man har taget Xstd. til Indtægt for det Princip som just er Xstd. imod.

Og i Xsthed haves christne Folk, Riger, Lande, en christen Verden. Dette vil sige Modsætnings-Forholdet (til de Andre) ved det at være Xsten og elske Gud gaaer ud, og vi har: Hedenskab.

C.

Ifølge det n: T: afgjøres Ens evige Salighed her i dette Liv. (Evigheds Afgjørelse forholder sig ogsaa omvendt til Tid, jo kortere Tid, jo bedre)

I Xsthed lege vi den Leeg, at dette Liv er blot et Første, hele Evigheden en Stræben ∴ vi spille dette Liv, og at spille dette Liv skal være Xstd.

P551:554

Sammenstødet (Collisionen) med:

de Andre.

den egl. specifikke christelige Lidelse.

Den Lidelse som det n: T:⁵ Xstd sigter paa som den specifikke er just: at lide af Mskene.

Gud vil være elsket – men Modsætningsviis, det at elske Gud maa komme til at betyde, at Du derved colliderer med Mskene.

Hele Middelalderens Askese er derfor ingen[unde] christelig Lidelse. Alt dette om at faste o: d: som noget i og for sig selv har intetstedshjemme. Og naar man for det at faste tager Mskenes Beundring altsaa er: i Forstaaelse med dem, saa er det netop ikke Xstd.

Nei, den Collision som Msket ømmer sig meest i, Collisionen med de Andre, ikke at være som de Andre, at maatte lide fordi man ved at elske Gud bliver ikke som de Andre (ikke omvendt at blive æret fordi man elsker Gud ligesom de Andre, hvilket er Ga[v]tyvestreger): denne Collision, der egl. ogsaa er Dyre-Skabningens største Lidelse just den er det Xstd. stiler paa.

Intet er derfor Xstd. saaledes imod som: et christent Folk, en christen Verden, hvor selvfølgelig alle Forhold forandres for det at være Xsten og Formelen i eetvæk bliver: at være det ligesom de Andre.

Ro, Dyre-Dvaskhed at være som de Andre, det elsker Msket – og just det hader Xstd.

Vil man sige at denne Tanke at elske Gud i Modsætning til Andre jo ikke lader sig gennemføre – naar Alle ere Xstne: saa vil jeg svare, bilder Du Dig virkelig ind at kunne narre Gud med den Sludder, han veed nok bedst, hvordan Verden er, og at, om han end lader Xstd. forkynde for Alle, saa har det nok ingen Nød med at Alle blive det.

Dernæst. Ethvert Msk. er af Skaberens Haand saaledes en Forskjellighed, at hvis han virkelig elsker Gud, saa vil han, selv om Alle vare Xstne, alligevel komme i Collision med »de Andre«.

Endeligen, hvis Du har Betænkelighed ved, at det at Alle ere Xstne skulde forhindre Dig i at kunne elske Gud modsætningsviis: saa bliv Missionair hvad dog egl. enhver Xsten er.

P551:555

Christenhed er: en Sygdom

Denne Sygdom er fremkommet ved, at man standsede: Missionen.

Xstd. er altid i Uro, Xsthed er som en Obstruktion ved at overvælde sig med Føde.

P551:556

Den christelige Stat »Danmark«

og

jeg i den.

12 Mai 55.

I den christelige Stat er jo Alle Xstne; og D. er jo en christelig Stat.

Det er det Første. Det Andet er: hvad er Xstd^a? Nu, man kan sige det paa mange Maader men ogsaa saaledes: Xstd. er Evigheds Hensynets Overvægt over alt Timeligt, Xstd. griber et Msk. saaledes, at han over det Evige glemmer alt Jordisk, betragtede alt Jordisk som »Tab«, udsættende sig endog for, at lide al mulig Forfølgelse for det Eviges Skyld.

a det n: T⁵ Xstd

Lad os nu see lidt nærmere paa Livet her i D., i den christelig[e] Stat, hvor vi alle ere Xstne; og lad mig til Oplysning benytte mit Liv, hvad der er vederfaaret mig i denne christelig[e] Stat.

Altsaa i en Stat, hvor alle ere Xstne, lever et Msk., om hvem Ingen kunde falde paa at ville negte, at han er i Besiddelse af betydelige Evner og Gaver, ualmdl. flittig, sjelden uegennyttig. Og dog maa dette Msk. opleve, at hans Liv for den langt langt overveiende Deel af Befolkningen stiller sig som en Art Galskab og hvorfor? fordi Enhver jo veed, at jeg ved min anstrengede Arbeiden Aar efter Aar ikke tjener Penge, men sætter Penge til, og ved min anstrengede Arbeiden Aar efter Aar Intet opnaaer, men naaer at blive til Ingenting, naaer allehaande Spektakel og Bryderier.

Ergo er et saadant Liv en Slags Galskab.

Og det er i et Samfund, hvor Alle ere Xstne; hvor der er 1000 eedsvorne Præster, af hvem – ja det er rigtignok kun en Tredjvartees Tid om Søndagen, at Menigheden [af] disse Mænd lærer at Xstd. er Forsagelse af det Jordiske o: s: v:; thi Resten af Søndagen og hele Ugen forresten lære de af disse Mænd, især ved Exemplet (og Exemplet virker som bekjendt ganske anderledes end Munden) at Xstd. og Livets Alvor er [at] stræbe for det Jordiske, at et saadant Liv som mit er en Art Galskab.

Og dette er en christelig Stat – vi ere Alle Xstne.

Nu videre, hvad jeg har oplevet i denne christelig[e] Stat. Naar jeg saa efter i en lang Række af Aar med maaskee exempelløs Taalmodighed at have udholdt (ogsaa af Pietæt for en afdød Fader) at bukke og bukke for den, christeligt, Fløiels Usandhed, som hele Biskop Mynsters Tilværelse var – naar jeg, saa, da^b vover^c at fremstille Biskop Mynster som S: V. en af den hellige Kjæde – naar jeg saa endeligen gjør Indsigelse derimod: saa ansees det for Xstd. at erklære denne min Handling for en Art Skurkestreeg.

b en Efterfølger, som godt selv veed hvor usandt det er,

c fra Prædikestolen

Og dette er i en christelig Stat, hvor Alle ere Xstne.

Mig kan dette ikke forstyrre, jeg skriver det ikke for min Skyld, men fordi jeg mener det kan tjene til Oplysning for Andre; thi, som sagt, mig kan det ikke forstyrre. Mig kommer det n: T: ypperligt til Hjælp; thi det forklarer mig, at den Verden hvori jeg lever er Løgnens, Gavtyvestregernes. Det slaaer jo prægtigt til.

P551:557

At »Præstens« Tilværelse, christeligt, er en Mislighed.

16 Mai.

Dette mener jeg ikke blot fra den Side, at hele hans Leven ikke just kan siges at ligne Xsti Efterfølgelse.

Nei, det jeg især maa sigte paa er: at han er kongelig Embedsmand. Hvilket Nonsens saa at forkynde: et Rige som ikke er af denne Verden, som for ingen Priis vil være af denne Verden.

Og dette at han er kgl. Embedsmand er saa grundforvirrende og griber saa dybt ind.

Den menige Mand, Folket lever bestandigt i den Betragtning, at hvad der [er] kongeligt (mærket af Staten) er det der er Mere; det er mere at være kongelig Hattemager end at være slet og ret Hattemager o: s: v: o: s: v: overalt paa ethvert Pun[k]t er Samfunds-Livet mærket af dette som er Stats-Livet.

Og nu kommer »Præsten«. Det at han er kongelig autoriseret giver ham Anseelse i Folkets Øine, de troer, at det er meest, jo høiere Rang, jo mere Anseelse, jo flere Ridderkors: hvilket Dyb af Nonsens med den Art Xstd.⁵ Forkyndelse. Præsten staaer og gaaer og lever og nyder Anseelse just i Kraft af Det, som er Xstd. lige stik imod.

P551:558

At det vi kalde Præst er af alle Væsener det ulykkeligste.

d. 17 Mai. 55.

Ofte nok høres det, at det at være Præst, især Landsbypræst maa være en af de behageligste Existentser.

Fra en anden Side er det ofte nok hørt dette Skrig, at Præsterne ere de ugudeligste af alle, Hyklere o: s: v: forsaavidt vel altsaa de ulykkeligste.

Min Mening er, at det at være hvad vi forstaae ved Præst er at være det af alle Væsener ulykkeligste.

Thi hvad er en Præst? En Præst er et Msk, aldeles lige saa skikkelig og god som alle vi Andre – men heller ikke mere, og som nu, fordi han ved Eed er forpligtet paa noget saa høit som det n: T:, bringer han hele sit Liv i den kvalfuldeste Selvmodsigtelse, bærer hele sit Liv paa en besværet Samvittighed over ikke noget Forbigangent men et stadigt Nærværende, som han saa i Døden tager med sig til Regnskabet hisset.

Frygtelig Straf over den Letsindighed, med hvilken Msk-Slægten har taget Xstd. forfængeligt! Fordi man aandløst har bildt sig ind, at det at være Xsten er da Noget enhver er – derfor behøves der saa dette store Antal af Præster, og derfor skaffer Staten saa i Tusindviis disse ulykkelige Væsener tilveie, disse ulykkelige Væsener, som i Ungdommens Dage ungdommeligt see feil af hvad Xstd er, og derpaa som Mænd ikke have Kraft til at rive sig ud af det Forkeerte

hvori de ere komne ind – og nu under Navn af Xstd. gjøre den størst mulige Skade, idet der mere og mere hos Mskene udvikler sig en Mistanke om, at det ikke hænger rigtigt sammen med Præsten, at det han siger ikke er hans Overbevisning, er noget officielt Noget, hvad saa igjen bevirker, at Præsten forhærdes mere og mere i at ville holde Ørene stive. Og saaledes demoraliseres Samfundet i sin dybeste Grund just ved Hjælp af – Xstds-Forkyndelsen.

P551:559

Det Personlige – det Officielle.

17 Mai. 55.

Chrstd. hviler i den Betragtning af Tilværelse: al Frelse forholder sig til at blive Personlighed.

Som det nye Testamente vil det, er det derfor paa enhver Maade forhindret, at Den som skal være Lærer i Xstd, faaer Lov at slippe ind i det Objektive, unddrage, skjule sin Personlighed. Nei, der gjøres Alt for at bevirke, at hans Forkynderen maa blive en reen personlig Gjennemsigthed, at hans Liv er hans Lære.

Anderledes med Statens Xstd. Staten er saa god at anbringe 1000 Lærere i Xstd, og indretter det saaledes med dem, at der paa enhver Maade er gjort dem den Udflugt mulig: personlig at holde sig udenfor, at det er paa Embedsvegne de sige hvad de sige o: s: v:.

P551:560

Dette er Bevægelsen i Tilbagegangen i Christenhed.

19 Mai 55.

At blive hvad det n: T. forstaaer ved Christen er Noget som det naturlige Msk. gyser mere for end for at blive ihjelslagen – og han har Ret i saaledes at gyse, thi det at blive Xsten, Aand er just at leve efter at det

naturlige Msk. i En er ihjelstagen eller at leve dræbende det naturlige Msk, og altsaa har det naturlige Msk. Grund til at gyse mere for at blive Xsten end for Døden, thi Døden er dog kun et Øieblik.

For at imponere Dyre-Skabningen, det naturlige Msk, saaledes, at det virkelig blev Alvor med at ville være Xsten, at ville døe – dertil fordredes gudd. Myndighed.

Allerede »Apostelen« slaer saa dog Noget af, og det synes som slipper det naturlige Msk. dog lidt lettere til det at blive Xsten.

Saa strømmer efterhaanden Msks Mængde [til] alt i Forhold til som Bestemmelsen af det at blive Xsten forandres, og ved denne Tilstrømmen forandres bestandigt Bestemmelsen »Xsten« mere og mere.

Nu er hele Lande, Riger som det hedder Xstne.

Der lever saa nogle Faae, som dog bevare en sandere Forestilling om hvad det er at være Xsten, at det er at afdøe – men fortvivle om at udtrykke dette i Selskab med de andre Msker, thi de forstaae, at det naturlige Msk. bliver som rasende, naar det at døe skal være Alvor, og i en Tilstand af Raserie vil have et saadant Msk. ihjelstaget.

Derfor flygte disse Faae ud af Verden, for i Fjernhed fra Mskene og fra deres Forfølgelse at udtrykke et dog noget Sandere.

Saa hitter Verden paa, at det saaledes at flygte ud er feigt, at man skal blive blandt Mskene – thi Verden veed meget godt, at der nu tildags ikke fødes Msker som have Mod, Nerve-Kraft til at kunne udholde i Omgivelse af Millioner som Xstne forklædte naturlige Msker at udtrykke hvad Xstd. er.

P551:561:1

#

At sand Xstd. kun kan forkyndes med »Myndighed«. ellers vender Alt sig om igjen, som naar »Præsten« forkynder Xstd for – Publikum.

P551:561:2

#

»Øieblikket« er naar: Personen er der, den rette Person.

P551:561:3

#

Man har sat Slægt istedetfor Individ, Enkelte, dette er Forskjellen mellem »Xstheds« Xstd og det n: T:^s Xstd.

Det er derfor just »Xsthed« der skal sprænges – Individ anbringes – at man kun kan være Xsten modsætningsviis.

P551:561:4

#

Det Eneste vi har at holde os til om et evigt Liv er eet eneste Faktum, indeholdt i det n: T: – alt Andet er jo om den Ting. Og saa skuffer man sig selv som var disse 1800 Aars Vidtløftighed Noget der gjorde Sagen vissere.

P551:562

Den Yttring af Mag. Boisen (i nordisk Kirketidende):

at naar man kun har det n: T: mener han ikke at kunne holde sig over for mig, ikke engang over for Mormonerne; men at det er derfor han ret føler Betydningen af *Grundtvigs Kirke-Theorie*.

P551:563

At det vil gaae de Samtidige i Forhold til Sagen ligesom det er gaaet mig: de slippe ikke, de maae igjennem.

23 Mai 55.

P551:564

Kirke-Stat og Stats-Kirke.

23 Mai 55.

Ved Xstdommen vilde Gud, Himlens og Jordens almægtige Hersker, Majestæternes Majestæt regjerende opdrage Mskene. Nu og det forstaaer sig

han veed Beskeed om det at regjere. Hans Tanke var den at ville regjere ved Hjælp af Evighedens Baggrund: en evig Salighed – eller en evig Fortabelse.

Forfærdeligt; og forfærdeligt saa Slægten skjælvede og bævede under Trykket af denne Herskers Majestætiskhed.

Saaledes gik der nogen Tid hen; men snart blev den Lidenskab, som maaskee er stærkest i Msket naar han da har lært at overvinde det reent dyriske, Herskesygen, den msklige Herskesyge opmærksom paa dette med Xstd, om det ikke lod sig gjøre snildt at bemægtige sig den, og saa i Forhold til andre Msker at spille vor Herre, som regjerer ved Hjælp af Evighedens Baggrund.

Det egentlige store Forsøg i denne Retning er: Paven. Hans Tanke er at regjere Mskene ved Hjælp af Evigheden^a. Fortræffeligt!

a thi det er ham, Nøgle-Peter eller Løgne-Peter, der raader for Evigheden

Det andet Forsøg i denne Retning er Statens. Dette falder mere i det Ubetydelige, og er Staten dog vist egl. bona fide kommet ind i dette Besynderlige. Imidlertid kan Staten dog vistnok ikke frikjendes for saa smaat at have haft den Tanke i Kasketen, at det jo dog altid kunne være godt, for bedre at regjere over Mskene, at have Evigheden i Baghaanden, saa det Borgerlige og det Xstlige kom til at falde sammen, det at være hvad Staten vilde kalde en god Borger eenstydigt med det at være en god Xsten, altsaa ganske sikker paa Evighedens Salighed, og det at være hvad Staten vilde kalde en urolig Undersaat eenstydigt med det at være en daarlig Xsten, der vilde fare til Helvede, hvis ikke mere og mere den Dvaskhed var trængt igjennem: vi blive alle salige.

Begge disse Forsøg ere i Retning af hvad man, christeligt, maa kalde Plattenslagerie; det er ikke Forsøg i Retning af at sætte Gud en Voxnæse paa sig selv betræffende, nei men i Retning af at narre andre Msker ved at udgive sig for at være Gud.

P551:565

Den danske Protestantismes Skyld;

Gjengjeldelsen svarende dertil.

Vistnok gjælder det om Gud hvad allerede Plato siger om det Høiestes Væren, at det hverken gjør eller lider

Uret – at det kan være Gud ligegyldigt, hvorledes vi
Msker ere, de Xstnes Gud ligegyldigt hvorledes de
Xstne ere, han lider ikke derved.

Dog fremstiller Apostelen det saaledes, som leed Gud
under det, – han advarer de Xstne, at de ikke ved
deres slette Sæder gjør, at Gud maa høre ilde.

Saaledes seet har der nu været Tider, hvor man
maatte sig[e], at den christne Kirke ved vilde
Udsvævelser o: d: har ligefrem bragt Gud i Vanære.

Men skulde man sige, hvori den danske
Protestantismes Skyld ligger, da kan man ikke med
Sandhed sige: det er vilde Udsvævelser, frækt
Hyklerie o: D: Nei, dens Skyld er: ved at have draget
Xstd. ned i Middelmaadighed og Ubetydelighed og
hjerteligt Vrøvl – at have gjort Gud latterlig.

Gjengjeldelsen vil være i Forhold dertil, som altid
Straffens Maade er Syndens Maade: den danske
Protestantisme maa finde sig i at blive seet som hvad
den er, christeligt, en Latterlighed. Just dette er den
eneste sande derfor ogsaa den eneste Gud
velbehagelige Cour. Enhver anden vilde forskyldte ikke
at opfatte Sygdommen, det Onde ganske sandt, og
Gjengjeldelsen derfor ikke ret ramme.

P551:566

En Bemærkning i Øieblikket.

17 Juni.

Hvis Geistligheden uden Forbehold, i Selvfornegtelse,
havd[e] villet raadføre sig med det n: T.: vilde den
have seet, at det n: T: ubetinget fordrer Adskillelse af
Kirke [og] Stat^a. Hvis Geistlighed[en] vilde have
opgivet sin Overtroe paa høitidelige Talemaaders
Magt til at holde igjen – og med denne Magt har det et
eget Sammenhæng, de kunne holde Aarhundreder,
naar deres Tid er omme, styrter det Hele sammen i et
Døgn: vilde de have seet, at fra de forskjelligste Sider
trænges Verdens-Udviklingen hen til dette Punkt,
Adskillelse af Stat og Kirke, og at fremfor Alt her i
Danmark er Alt undergravet.

a og at det derforendog havde været
Geistlighedens Pligt selv at foreslaae det.

Og havde Geistligheden vilde forstaaet dette, vilde
den have seet, at Sagen i mine var i de rette Hænder,
og derhos i Geistligheden saa velmenende Hænder
som muligt.

Dette har man forsmået; jeg har bestandigt maattet tvinge Sagen høiere og høiere op og finde mig [i] at spille en Slags gal Mand – i Sammenligning med den vise Geistlighed.

Det vil Geistligheden dyrt komme til at fortryde. Afgjørelsen trænger igjennem, den skal igjennem; men saa vil Geistligheden faae med et ganske andet Folkefærd at gjøre.

Jo hurtigere Geistligheden havde været til at gaae ind paa Afgjørelsen, ind paa Skilsmissen, desto mindre havde den været blottet i sin Usandhed, jo mere activ eller passiv Modstand den gjør, jo mere vil den blive blottet i sin Usandhed, og desto sørgeligere vil Vilkaaret blive for den, naar man qvitterer den.

P551:567

Forskjel paa Msk og Msk.

19 Juni 55.

Tag den christelige Sætning, eller hvad der ikke er en enkelt christelig Sætning, men er Xstds Sætning, Formel »at det at være elsket af Gud og at elske Gud er at blive, msklig talt, ulykkelig for dette Liv«

tag den Sætning: saa vil eet Msk sige »ja, det gjør mig hverken fra ell. til^a, hvo det er der gjør mig ulykkelig, det jeg seer paa er at jeg bliver gjort ulykkelig« et andet Msk vil sige »det, at det er Gud som gjør det, Kjerlighedens Gud, det forandrer Alt.«

a forandrer Intet

Dette er Forskjellen mellem Msk. og Msk.

P551:568

Vandbierne.

Et Billede som Socrates stadigt bruger i Staten for at betegne de skadelige Medlemmer af Samfundet er hentet fra Bikuben.

Dette Billede passer fortræffeligt paa hele Xsthd og den officielle Geistlighed, de ere blot tærende, leve af Xstd, og dog give de det Skin af at de ere nærende at de tjene Xstd, medens deres Iver og Nidkjerhed aldrig

strækker længere end lige saa langt som det betaler sig. Dette er den allerfarligste Art Forfalskning af: Forsagelse.

P551:569

Hver Gang Idee skal anbringes, kræves der Offer.

[a] Den, som er Bærer for Ideen, er paa eenell. anden Maade en Offret. Men ogsaa den samtidige Slægt lider: ved at anstreges, ved at rives ud af den Ro vi Msker elske. Selv om de slaae Ideens Bærere ihjel: ogsaa dette er jo Anstregende sjeleligt. Det eneste Rigtige er saa hurtigt og saa villigt som muligt at give efter og give sig hen i Ideen, og gjøre det kritiske Øieblik saa kort og saa let som muligt.

P551:570

Den Alt afgjørende Grundsætning for »Aand«: Intet er mere eller bedre end Noget. (sandseligt er: Noget mere eller bedre end Intet).

P551:571

Nogle historiske Data betræffende mit Forhold til Biskop Mynster.

29 Juni.

Hvorledes Sagen stod mellem min Fader og mig betræffende Mynster, da Fader døde.

Saa døde Fader. Jeg var selv Den, der bragte Mynster Efterretning. Hans Yttring da stikker besynderligt af

mod at han 6 Aar efter, for at behage mig, endog paa
Prent saa godt kunde huske Fader.

Min Optræden som Forf.

Mynster sendte Reitzel Enten – Eller tilbage, men
forlangte den dog nogen Tid efter.

Frygt og Bæven. Systemet. Mynsters Omtale i
Intelligentsbladene.

Mit Skridt mod Corsaren har vistnok gjort Mynster det
tydeligt, hvor ueensartede vi var.

Afsluttende Efter. Den bragte jeg ham. Det var første
Gang jeg efterat være optraadt som Forf. var hos
ham.

»Vi ere Complementer.« Fra min Side blev sagt: at jeg
var saa uenig med ham som mulig; at det der
beskjeftigede mig var Mindet om min Fader.

Saa gik Aarene hen. Han sendte mig sine Bøger,
ligesom jeg mine.

Kun een Gang veed jeg, at han har forsøgt at bruge
Fornemhed mod mig. Det var første Gang efter
Kjerlighedens Gjerninger. »Var der Noget De vilde?«
»Nei, idag ikke, jeg seer De er beskjeftiget« »Ja, saa
travlt har jeg da heller ikke.« »Nei, Deres Højærv. lade
mig nu have det til Gode til en anden Gang.«

Indøvelse i Xstd. Hans Yttring per Pauli. Samtalen med
ham næste Dag.

Fra den Tid blev Forholdet spændt, skjøndt
tilsyneladende Alt uforandret.

Den Linie med Goldschmidt. Min Samtale med ham
desangaaende.

Det sidste Aar omtrent saae jeg ham ikke.

Den næst sidste Gang jeg talte med ham noget efter Nytaar, hvor han kom ud i Forværelset og sagde i Personalets Nærværelse at han ikke kunde tale med mig, han havde saa meget at bestille og daarlige Øine.

Den sidste Gang jeg saa talte med ham var hen paa For-Sommeren. Det var en ualmdl. oprømt Samtale, længe; mod Sædvane fulgte han mig heelt ud i Forværelset og talte endnu der med [mig.] Da jeg gik sagde jeg til mig selv »det bliver sidste Gang« og det blev det.

Den eneste Gang jeg ikke har hørt ham prædike var – den sidste Gang; og ikke tilfældigt; thi jeg var i Koltorfs Prædiken.

Angrebene paa ham laae færdige.

Hvorledes det gik til med min Kommen til Kundskab om hans Død.

P551:572

Christenheds Xstd.

2 Juli.

Saaledes opdrages et Barn – i Xstd: gaae Du kun ganske roligt ud i Verden, der sidder i Himlen en almægtig Gud, og hvor ulykkeligt det end vender sig for Dig i Livet, beed blot til ham, Du skal see han hjælper Dig nok.

Afskyelige Løgn, at dette er Xstd. Nei Xstd. er: i Himlen sidder en almægtig Kjerlighed, som elskende vil elskes, og som til [den] Ende vil at Du skal døe; just han er Din Døds-Fjende; Alt hvad Du umidd. elsker, hader han; og til ham skulde Du, hvis det lod sig gjøre og Du var klog, mindst tale om hvad Du ønsker og frygter; thi han vil blot hjælpe Dig til – at døe.

Dog det forstaaer sig, Xstd. maa vendes paa hiin første Maade, hvis det skal blive til Noget med Løgnens Næringsvei, de 1000 Sjele- og Familie-Forsørgeres Næringsvei.

* *

Saaledes opdrages et Barn – i Xstd: Din Fader og Din Moder, det er to Gud velbehagelige Personer; men især er den Geschichte, hvor Du blev til, den Bedrift af dem, det er isærdeleshed Noget, som ret behagede Gud.

Afskyelige Løgn! Hiin Bedrift er, christeligt, en Forbrydelse, i Guds Øine en Forbrydelse, og det Lumpne ved denne Forbrydelse igjen, at de Paagjældende ikke selv komme til at lide for den, men at en Uskyldig ved at blive til drages ind i hele dette Forbryder-Etablissement som er denne Msk-Tilværelse.

Dog det forstaaer sig, Xstd. maa vendes paa hiin første Maade, hvis det skal blive til Noget med Løgnens Næringsvei, de 1000 eedfæstede Stutmesteres Næringsvei. Som Stutmestere – og Eeden gjør jo hverken fra eller til – forstaae de Sagen ganske rigtigt. Skal det blive til Noget med en Religion, skal der være Tale om at faae den (og det er just Opgaven, thi naar det naaes, staaer Profiten paa sit Høieste) til Folke-Religion, saa maa den sættes i Forbindelse med Børne-Avling, det maa blive Religion at avle Børn, kort jo mere man kan faae Det, som Msket umiddelbart har Lyst til (at spise, drikke, more sig, avle Børn o: s: v:) gjort til – Religion, jo snarere naar man at faae denne Religion gjort til Folke-Religion.

P551:573

At afdøe.

2 Juli.

Selv en Mand bliver dog ikke veltilmode, naar Lægen tager Instrumenterne frem – og det er hans Tand, der skal trækkes ud. Og selv den meest behjertede Mand bliver dog lidt underlig om Hjertet, naar Operateuren tager Instrumenterne frem – og det er hans Arm ell. Been der skal sættes af.

Dog er der i ethvert Msk. Det, der sidder fastere end den Kind-Tand, der sidder fastest, og Det hvorved han hænger fastere end en Arm ell. et Been ved det msklige Legeme: det er Livs-Lysten i Msket.

Derfor tilraaber al Erfaring et Msk: for Alt pas paa at Du ikke taber Livs-Lysten; hvad Du end taber i Livet, naar Du blot bevarer den, er der altid Mulighed af at vinde Alt igjen.

Gud er af en anden Mening. For Alt, siger han, maa jeg have taget Livs-Lysten fra et Msk, hvis der skal være Tale om for Alvor at blive Xsten, om at afdøe, om at hade sig selv, og om at elske mig.

Rædsomt derfor, naar Gud tager Instrumenterne frem til den Operation, som ingen msklig Magt har Kræfter [til]: at fravryste et Msk. Livs-Lysten, at dræbe ham - for at han kan leve som Afdød.

Dog kan det ikke anderled[es] være, ellers kan et Msk. ikke elske Gud. Han maa være i en Tilstand af Qval, at han, hvis han var en Hedning, intet Øieblik betænkte sig paa et Selvmord. I denne Tilstand maa han - leve. Kun i denne Tilstand kan han elske Gud. Jeg siger ikke, at Enhver der er i denne Tilstand derfor elsker Gud, paa ingen Maade; jeg siger kun, at denne Tilstand er Betingelsen for at kunne elske Gud.

* *

Og denne Religion er blevet: Folke-Religionen; 1000 eedfæstede Falstaffer^a leve med Familie af o: s: v:.

a , eller Dyre-Læger

P551:574

At være Christen.

2 Juli.

At være Xsten er af alle Qvaler den rædsomste, er, saaledes skal det være, at have sit Helvede her paa Jorden.

Hvad gyser et Msk. meest for? Dog vel for at døe, og aller meest for Dødskampen, som man derfor ønsker saa kort som muligt.

Men at være Xsten det er at være i Tilstanden af at døe en Døende, (Du skal afdøe, hade Dig selv) – og saa lev, maaskee 40 Aar i denne Tilstand!

[a] Man gyser ved at læse om, hvad et Dyr maa lide, der bruges til Vivi-Section; dog er dette kun et kortvarigt Billede paa den Lidelse at være Xsten: i Tilstand af død at bevarer levende.

Og ikke blot dette; men der kommer een Skærpelse til. Thi De, der staae om en Døendes Leie, de pleie dog ikke at grine af ham, fordi han vaander sig i Døds-Kampen, ei heller at hade forbande afskye ham, – fordi han ligger i Døds-Kampen. Men denne Lidelse hører med til at være Xsten, kommer af sig selv, naar sand Xstd. skal udtrykkes i denne Verden.

Og saa Anfægtelsen, i hvilken Forargelsens Mulighed hvert Øieblik er tilstede og vil benytte Øieblikket, Forargelsens Mulighed: at dette skal være Guds Kjerlighed, at dette skal være denne Kjerlighedens Gud, om hvem man fra Barn af har faaet alt Andet at vide end dette!

Og dog er han Kjerlighed, uendelig Kjerlighed, men han kan kun elske Dig, naar Du er en Døende; og dog er det Naade, uendelig Naade, uendelig Naade, at faae evig Lidelse forandret til timelige.

Men vee dem disse Skarer af eedfæstede Løgnere, vee dem, at de have taget Himmerigets-Nøgle, og ikke blot selv ikke gaae ind, men ogsaa forhindre Andre deri.

P551:575

Et Billede.

3 Juli 55.

Tænk en stor, vel afrettet Jagthund. Den er ifølge med dens Herre, som er i Besøg hos en Familie, hvor, som desto værre vel ofte i vore Tider, er en heel Forsamling af uopdragne Unger. Neppe faae de Øie paa Hunden, førend de begynde at mishandle den paa enhver Maade. Hunden, der har hvad disse Unger ikke har, Opdragelse, fæster strax sit Blik paa dens Herre for af hans Mine at erfare, hvad han befaler, at den har at gjøre. Og forstaaer den hans Blik saaledes, at den har at finde sig [i] al den Mishandling ja at optage det som var det idel Velgjerninger der bevistes den. Herved blive naturligviis Ungerne endnu mere kaade, og tilsidst blive de enige om, at det maa være en uhyre dum Hund, der saaledes lader sig byde Alting.

Hunden bekymrer sig imidlertid bestandigt kun om Eet: hvad Herrens Blik befaler den at gjøre. Og see, dette Blik det er pludseligt forandret, betyder – og Hunden forstaaer det strax: brug Din Magt. I samme Nu har den med eet eneste Spring grebet den første Lømmel og kastet ham til Jorden – og nu standser Ingen den, kun Herrens Blik – og i samme Nu er den, som den var øieblikkeligt iforveien.

Saaledes med mig. Som Hunden fulgte dens Herre, ene bekymret om hans Blik: saaledes følger jeg som en Hund Himlens og Jordens almægtige Majestæt, Herren, ene bekymret om hans Blik, i hvis særlige Tjeneste jeg tidligt blev fæstet.

Saa begyndte jeg som Forfatter, der var fra min Side Alt sat ind, og kun paa hans Blik var mit Blik rettet, som Hundens paa dens Herres.

Snart forvissede jeg mig om, at det ikke just var i godt Selskab jeg var kommet, at en smaalig, verdslig-klog, idee-løs Middelmaadighed paa enhver Maade søgte at forurette mig.

Mit Blik, som ene var rettet paa den gudd. Majestæts Blik underrettede mig om, at han forstod det saaledes: dette har Du at finde Dig i, og ikke blot at finde Dig deri, men saa let, at det seer ud som var Du En, Alle viste Velgjerninger imod.

Derved blev saa Middelmaadigheden kun mere uforskammet, satte sig tilsidst i Hovedet, at jeg var et aldeles upraktisk Msk, som næsten Enhver kan narre.

Da skete det, at den gudd. Majestæts Blik forandrede sig og betydede mig: Brug Din Magt.

Og der er det vi nu er. Kræfterne har jeg altid haft; men jeg er som en Hund, der er ifølge med dens Herre – Alt dreier sig for den om hvad Herrens Blik befaler.

P551:576

Det gjør ondt at frelses.

5 Juli 55.

[a] De Dæmoniske i Evangelierne. – At bede for sig, at man maa være fri for: at frelses.

P551:577

Hvis nogen Præst vil, at jeg skal indlade mig med ham, maa han nedlægge sit Embede.

7 Juli 55.

Der gives ikke een eneste Præst i Kongeriget, der er saa dum, at han ikke, ogsaa efter hvad jeg nu har oplyst, indseer, at den Maade at være gageret paa som han er det, er, christeligt, utilladeligt, er Nefas, at hele hans Tilværelse som kongelig Embedsmand er Nefas.

Det er paa dette Punkt, Sagen skal holdes; min Opgave er det just af al Magt at afværge at det ikke bliver almindelig lærd Discussion o: D:

Thi Discussion, lærd theol. Undersøgelse o: s: v: o: s: v: ja det ville Præsterne maaskee med Fornøielse gaae ind paa, og saa imidlertid ganske roligt stikke Gagerne i Lommen, forsikkrende, »at Sligt naturligviis ikke er Noget der beskjeftiger dem«. Ih bevares, hvor kunde ogsaa Nogen falde paa det, at saadan hellige Mænd, som vore Præster, Sandhedsvidner, at de skulde bryde dem om det Jordiske.

Men see just dette er det min Opgave af al Magt at afværge; det er en christelig Criminal-Sag, der foreligger, min Opgave at betjene den i Charakteer af Politie. Præsternes hele Tilværelse er, *christeligt*, et Snyderie. Jeg siger: christeligt. Thi borgerligt er det jo den ærligste Sag af Verden, at tage de 1000 eller 100 som Staten vil give En. Men naar Eeden paa det N: T: kommer imellem bliver det, christeligt, Snyderie.

Dette forstaae Præsterne meget godt selv, og derfor er det, at de helst ville have en lærd, theologisk Discussion; thi saa vil det lykkes dem allerbedst at slippe bort fra Penge-Spørgsmaalet, hvortil Taushed ikke er nær saa hensigtsmæssigt. Det skete ogsaa strax i Anledning af mine Artikler om Biskop Mynster. Øieblikkeligt var der en Velærværdighed, Pastor Paludan Müller til Tjeneste og vilde have mig ud i en heel Discussion om Mynsters Prædikener, hvilken Invitation saa strax en Anonym^a i Berlingske T. søgte at give den størst mulige Udbredelse. Som bekjendt refuserede jeg denne Invitation. Men curieust nok, en lang Tid efter læser man i en norsk Artikel (hvilken Flyve-Posten strax optog, og, hvor naivt eller hvor mistænkeligt, med den Bemærkning, at den var af en Nordmand) der læste man, at man skulde have ventet, at jeg med Glæde [vilde] have indladt [mig] paa Pastor Paludan Müllers Forslag. Hvor naivt! Ja, det er nok muligt, at man havde ventet det; men det

a (formdl. vel ogsaa en Præst)

skete ikke, thi mit Svar var: nei mange Tak, Pastor P. M.

Nei, Discussion skal vi ikke have mere af; og »Forsikkringernes« Tider – ja de ere nu forbi. Han den afdøde Biskop, han har gjort brillante Forretninger: himelske Blikke, og qvalt Hulken – og saa Profiten leve – – og saa forsikkrende, at Sligt, dette usle Jordiske ikke beskjeftigede ham: ih, bevares hvo kunde falde paa Sligt.

Dette skal nu være forbi, og just derfor er jeg blevet udcommanderet, thi jeg er vel den eneste i D. der vil kunne holde Sagen uforandret paa Punktet: at det er et Penge-Spørgsmaal.

I en vis Forstand maa jeg nemlig sige, at den Sag, jeg har den Ære at tjene, kunde en Lægmand lige saa godt betjene; i en anden Forstand derimod ikke. Præsterne vilde nemlig øieblikkeligen benytte sig af den Omstændighed at han er Lægmand til at gjøre sig vigtige med deres Lærdom og Stodering. Jo, jeg takker der vilde blive talt Latin og Græsk, citeret syrochaldæisk, Folianter vilde blive slæbte frem o: s: v: o: s: v: og den gode Lægmand vilde maaskee tabe Fatningen, ikke lige over for saadan lærde Mænd kunne fastholde det Simple: Penge-Spørgsmaalet.

Anderledes med mig. Disse 1000 Vel- og Høiærværdighed[er] de kunne een og een eller alle samtlige erklære, at jeg er et Msk, der ikke kan tænke, ikke kan skrive, et Msk. uden Dannelsen, uden Kundskaber o: s: v:: det skal aldeles intet Indtryk gjøre paa mig, jeg skal ikke lade mig narre eller imponere til at forraade Lærdom o: D:, nei jeg skal nok holde Spørgsmaalet paa Punktet: at det er et Penge-Spørgsmaal, at deres Gager er, christeligt, et Snyderie, da de ere ved Eed forpligtede paa det n: T:.

Min Opgave er at bevare Urokkelighed, Urokkelighed lige over for Alt hvad der bliver og vil blive sagt om, at jeg er en Skurk, et U-Msk o: s: v:, og ligeledes Urokkelighed ligeoverfor Alt, hvad der af Præsterne vil blive sagt om, at jeg er et Msk. uden Kundskaber, uden System, et Msk. der hverken kan læse eller skrive o: s: v:. Thi alt dette er blot beregnet paa, at slippe bort fra – Penge-Spørgsmaalet. Men som jeg vel skal vide at bevare Urokkelighed lige over for al[le] Sigtelser min Charakteer betræffende, saa vil det falde mig langt lettere at bevare den lige over for Præsternes Dom om min Intellectualitet. Jeg er i den Henseende beroliget. Min Forfatter-Virksomhed har mættet mig; og de 1000 Præster vi har kan virkelig ikke forandre min Forestilling om mig selv, saa meget mere, som jeg meget godt veed, at de mener ikke hvad de siger, men at det er for at komme bort – fra Penge-Spørgsmaalet.

P551:578

At elske Gud

eller

at elske den Stygge.

10 Juli 55.

Ved alt Christeligt staaer der, naar det da skal fastholdes som det er i det n: T:, et betænkeligt NB, som bevirker, at, hvis dette NB. skal blive staaende, flye omtrent Alle. »Christenhedens« Kunst har bestaaet og bestaaer i, under Navn af at Xstd. er perfectibel at faae alle disse NB. bort. Saa er nemlig Xstd. blevet Vrøvl; og nu gaaer den »som Guds Ord i Studenten«, nu faae vi Millioner Xstne og Præste-Næringsveien florerer.

At elske den Stygge – ja, ganske rigtigt. Thi naar jeg er (og det er jeg jo) Kjød og Blod, et sandseligt Væsen, en Dyre-Skabning, saa er »Aand« det Frygteligste for mig, frygteligt som Døden, og det at elske Aand det Frygteligste af Alt. Saaledes forstaaer Xstd. det ogsaa, den lærer at det at elske Gud er: at døe, at afdøe, af alle Qvaler den kvalfuldeste – salig Den, som ikke forarges.

Derfor var det ogsaa, at i Tider, hvor det dog nogenledes blev gjort Alvor af det med Xstd, derfor var det, at De, der dog saaledes gjorde nogenledes Alvor dermed, at de som Gjenstand for deres stadige Betragtning brugte: et Dødningehoved. Vistnok kan man ikke sige at Aand ligner et Dødningehoved, thi Aanden ligner ingen sandselig Gjenstand. Men et Dødningehoved var dog det meest betegnende Sindbillede.

* *

I »Christenhed« anderledes! Dødningehovedet – ih, bevares, der er Intet, man omhyggeligere undflyer, endnu omhyggeligere end man gjorde det i Hedenskabet, end Alt hvad der minder om Døden. Nei, Dødningehovedet, denne besynderlige Pynt paa et Værelse, sees aldrig mere. Paa den ene Piedestal seer man nu en nøgen Venus, paa den anden den korsfæstede Frelser – en ung Dame og en speculativ Præst^a disputerer med hinanden om, hvilke Former der ere de skjønneste.

a , begge naturligviis sande Xstne,

I Christenhed foredrages under Navn af Xstd, at det at elske Gud er [at] udfylde sit Liv, sin Tid, sin Tanke med at tragte efter det Jordiske, at takke Gud hvis det lykkes, at bede ham, at det maa lykkes. Dette vil sige, at elske Gud er at elske: den Smukke. Derfor flourerer ogsaa i Xsthed, hvad den saa igjen er stolt af og kalder Xstd^s nyeste Udfoldelse og skønneste Blomst: det christelige Familie-Liv. Fortræffeligt! Det nye Testamentes Xstd. har nemlig afgjort Forkjerlighed for eenlig Stand – og dog er just Familie-Livet blevet Culminationen.

Det Hele er naturligviis en Løgn; og for saavidt muligt at forhindre, at da Ingen falder paa, at det skulde være en Løgn, er der truffet den hensigtsmæssige Foranstaltning, at Præsten aflægger Eed paa det nye Testamente.

P551:579

At, christeligt, er just det Middelmaadige, Middelmaadighed, det til en vis Grad, det blot Msklige, det hvad vi Msker kalde det Hjertelige – just det er, christeligt, det Forargelige, er, christeligt, Satans Indskydelse.

d. 13 Aug. 55.

Dette er af yderste Vigtighed at fastholde, kan Du ikke fastholde dette, saa faaer Du aldrig Synspunktet for hvad Xstd. er, og aldrig Øie for, hvilken Gavtyvestreg hele Xstheden er.

Men at det, christeligt, er saa, som der staaer i Overskriften, det lærer Du af Xstus selv i hans Forhold til Peder, hvilket jeg ikke noksom kan indøve og indskærpe for, christeligt, at faae Ram just paa den farligste Art Ikke-Xstd. den hjertelige Middelmaadighed, det hjertelige Vrøvl o: s: v: Thi som næsten ethvert Barn har en medfødt Gave til, hvad der er den alvorlige Fader meget imod, at sledske for ham, at gaae saadan og ville og ville og være et rart Barn, og det bliver ikke til Noget med at gjøre Faderens Villie: saaledes har ogsaa den christelige Rettroenhed især excelleret i at sledske for Gud, at skaane sig selv, og saa at kalde det Hjertelighed mod Andre o: s: v:.

Altsaa til Xstus og Peder. (Mtth. 16, 23). Xstus taler om at ham bør nu at gaae til Jerusalem og lide og ihjelslaaes. Tænk nu først Apostelen Peder; han er

a , om han end (atter en Maalestok for hvad Xstus forstaaer ved at være Xsten, en Maalestok knusende for alle Xsthedens Gavtyvestreger) ifølge Xsti Dom, behøver at omvende sig, thi

Apostel, rager dog vel en Alen over hvad vi kalder det Middelmaadige^a. Peder tager saa Anledning heraf, af [at] Xstus jo synes forsættligen at ville udsætte sig for at døe, hvad ifølge almdl. msklige Begreber er endog utilladeligt, han tager Anledning heraf, ogsaa i personlig Kjerlighed til Mesteren, hvem han saa nødigt vil skilles fra, han tager Anledning til at straffe ham. Og Xstus han siger – hør det I Middelmaadighedens Batailloner som sammenlignet med Peder ere Myrer, og som dog af Præster lader Eder indbilde, at I ere Xstne, at man ved den Art Xstd. kommer til Himlen – viig bag mig Satan! Du er mig en Forargelse; thi Du sandser ikke hvad Guds er men hvad Mskens er.

dette siger Xstus til ham, efterat han allerede nogen Tid havde været Apostel: naar Du omvender Dig.

Saa høit ligger ifølge Xsti Dom Xstd. og det at være Xsten, at det at ville fraraade sin Lærer og Ven frivilligt at udsætte sig for Døden er: det Forargelige, Satans Indskydelse.

Mere behøves vistnok ikke for at see, at den Art Jævning som er Xsthed er hverken mere eller mindre end det Forargelige, Satans Værk, alle disse Middelmaadighedens Xstds Lærere det er: det Forargelige, Satans Redskaber.

Nei, det Guddommelige er ikke til at spøge med, det er det rædsomste Enten-Eller, og det at ville (nedrige Løgn!) hjerteligst hjælpe sig selv og Andre ind i eller bevare sig selv og Andre i Middelmaadighed er: det Forargelige, Satans Indskydelse.

Flye derfor dette Forargelige, flye disse tusinde af næringsdrivende Xstds Lærere, flye dem det er Satans Redskaber, i den allerfarligste Form i Form af Hjertelighed.

Nei, Kjendet paa sandt at forholde sig til Xstd, har Xstus ikke fortiet, det er: at hade sig selv. Kun Had til sig selv er den Lidenskab, som kan bære det Guddommelige, rigtignok derved, at Du paa den rædsomste Maade knuses.

Der gives derfor kun eet sandt Forhold til Xstd: at hade sig selv elskende Gud. Gyser Du tilbage for denne af alle rædsomme Qvaler rædsomste, denne livsvarige Sjels-Radbrækkelse: nu vel, saa vær sand til at tilstaae, at Du ikke sandt forholder Dig til Xstd.

Dette har Xsthed ikke gjort, medens det dog er let nok at vise, at der i Xsthedens 1800 Aar ikke forekommer een eneste Forkyndelse af Xstd, uden at den omvendt er mærket: i Kjerlighed til sig selv at elske Gud, hvorfor hele Xstheden er det Forargelige Satans Værk, opfundet ved at man kun har sandset hvad Mskens er.

P551:580

men at De, der have seet det, have fortvivlet over at tage fat derpaa, lod ~~det Sandsebedraget staae, hvorved saa deres velmeente og betydelige Virken ikke kom til at gavne, men blev nærende for Sygdommen.~~

Xstd har faaet, i »Christenhed«. Den Biskop i et af de første Aarhundreder som sagde: man kan ikke engang blive Martyr thi Fjenderne hedde Xstne. Altsaa han saa rigtigt, men han vovede ikke at tage Opgaven, blev ikke Martyr for Xstne, lod Sandsebedraget staae.

23 Aug 55.

Allerede i et af de første Aarhundreder er der en Kirkefader, som mismodig siger: »ikke engang et Martyrium er muligt – thi Fjenderne hedde Xstne«.

See her har vi det: Fjenderne hedde Xstne.

Men hvorfor saa ikke et Martyrium? Hvor Fjenderne ere der bør vel ogsaa Martyren falde.

Dog dette kunde hiin Kirkefader ikke beslutte sig til, dertil manglede han Mod.

Hvorledes han manglede Mod? Ganske vist, og det uagtet han visselig havde Mod nok til at blive Martyr lige over for Hedninger.

Men med »Mod« har det eget Sammenhæng. Til sandt moralsk Mod hører ogsaa en Side af det Intellectuelle: at være Den, der først seer, hvor en Fare er, og saa har Mod til at udsætte sig for den Fare, og for at alle Samtidige ikke kan forstaae ham.

Et Martyrium lige over for Hedninger, det var jo i de første Aarhundreder noget saa Fortærsket, saa Bekjendt, saa Hævdet, at der ikke behøvedes i strengeste Forstand Mod for at have det Mod.

Men derimod hørte der i strengeste Forstand Mod til første Gang at tale Ordet ud, at vende hele Forholdet om, at see, at »Xsthed«, disse Tusinder og Tusinder var Xstds Ruin, og saa at søge Martyriet der, at falde som Martyr – for Xstne. Dertil fordredes virkelig baade en stærk Hjerne (thi Gavtyvestregerne med »Xsthed« havde allerede den Gang gjort Forholdet vanvittig: som Xsten at blive Martyr for Xstne) og Mod i Brystet, og fremfor Alt, Tro.

Hiin Kirke-Fader lod det blive ved Yttringen, foretrak saa at være virksom for yderligere at udbrede det Galimathias, som Xstd. allerede den Gang var – og kom derved blot til at nære Sygdommen. Sygdommen ligger og laae allerede den Gang i den usande Udbredthed: det eneste Frelsende er just: Martyrer i omvendt Stil.

P551:581

»Christenheds« Christendom

25 Aug 55.

Det er med »Xstheds« Xstdom i Forhold til det nye T^s Xstd. som med Jøden, der fortalte Historien og udelod Pointen.

I en[d] den mindste Trævl af det nye T.^s Xstd. er der en Pointe, der er et Dialektisk. Udelad det, saa er hele Xstd. sentimentalt Sirups-Vrøvl – og saa er det virkelig ikke at undre [sig] over, at den Art Xstd. ikke frembringer samme Virkning som det n: T.^s Xstd (Forfølgelse o: D:), det er lige saa lidet at undre sig over, som over, at Jødens Fortælling ikke frembragte samme Virkning som da han selv hørte den.

Xstd. er, ifølge det n: T: Glæde; men saaledes, at Undersætningen er, at denne Glæde dog, blot msklig talt, er den rædsomste Qval; denne Undersætning er det Dialektiske, er Pointen. Tag den bort og Du har Præsternes Sirups Slik. Og saaledes ubetinget paa ethvert Punkt af det Christelige.

P551:582

At »Christenhed« Xstd. aldeles hæver Begrebet Xsten, drukner Xstd. i et Dyb af Vaas.

30 Aug.

Ved at gjøre Xstd. til alene »Gave« og en Gave til hele Msk-Slægten, og ved aldeles at slaae en Streg over, at Xstd. er Forpligtelse er det lykkedes (thi man har jo stræbt) »Xsthd« aldeles at hæve Begrebet Xsten og at drukne Xstdommen i et Dyb af Vaas.

Ifølge Xstd. er Forholdet dette: Xstd. er som Gave bestemt for alle Msker, Frelsen tiltænkt Alle. Naar da

En overtagende Forpligtelsen deelagtiggjøres i Gaven: han er en Xsten.

»Xsthed« tager Xstd. blot som Gave; Xstus har frelst alle Msker. Ved at være Msk. er Du frelst; Du kan gjerne blive ved at være Jøde, Muhamedaner, Fetischdyrker o: D:, eller Du kan antage en af disse Religioner, det gjør hverken fra eller til qua Msk. er Du frelst ved Xstus.

Paa den Maade bliver Xstd. den Religion, hvis Særkjende er, at den ingen Religion er; thi ethvert særligt Kjende er udvisket – qua Msk. er Du frelst : det at være Xsten er slet ingen Religion at have, er blot at være Msk.

Saa bliver det vel det Rigtigste da det at være Xsten er slet ingen Religion at have, men blot at være Msk, at man antager een af de andre Religioner, for dog at have nogen Religion, medens man qua Msk. er frelst ved Xstus.

Naturligviis vil man beraabe sig paa, at Xsthed jo dog holder over den Forpligtelse i Forhold til at være Xsten: at man skal være døbt. Men see nærmere til, skal Du see, man troer selv ikke, at det har stort at betyde om man er døbt eller ei. Nei, i denne Tanke: Xstus har frelst hele Mskheden (hvilken Tanke kun er sand conditionaliter) og i denne Tanke: Xstd er Gave (hvilket kun er sandt conditionaliter) har man druknet Xstd. forvandlet den Religion: Xstd. til at være en Religion, som er ingen Religion.

P551:583

Kirken – Publikum.

30 Aug 55

Grundfordærvelsen i vore Tider ligger i, at man har afskaffet Personlighed.

Ingen tør i vore Tider være Personlighed, i feig Msk-Frygt gyser Enhver tilbage for dette: at være Jeg lige over for, maaskee i Modsætning til Andre.

Saa hjælper Politikerne sig med: Publikum. Politikeren er intet Jeg, ih, bevarer, nei han taler i Publikums Navn.

Aldeles paa samme Maade bruger man religieust »Kirken«. Det man vil have er et dækkende Abstraktum, hvorved man undgaaer at være Jeg, hvilket visselig i vore Tider er det Farligste af Alt.

Dette Abstraktum (Kirken) pynter man saa ud til at være en Person, man taler om Kirkens Levnetsløb, o: s: v: o: s: v: man er paa een Gang aandrig og tillige naaer man personligt at holde sig udenfor.

P551:584

Hvad der blev min Ulykke [a] – langt fra dog at jeg beklager mig derover!

[a] At jeg var ædel nok mod de Andre til frivilligt at udsætte mig for Corsaren; og at jeg høimodigen spenderede mit Liv paa Biskop Mynster.

1 Sept.

P551:585

Christendommens første Gang.

Xstendommens anden Gang.

d. 13 Sept 55.

Xstus forlod Jorden. Saa blev Xstd. betroet til msklig Redelighed; Gud vilde ligesom ikke gribe ind, men see (som en Opdrager prøvende overlader Barnet til sig selv) hvad msklig Redelighed vil gjøre ved den.

I Aarhundredernes Løb fik han saa, stadigt tiltagende, at see, hvad msklig Uredelighed gjorde ud af den.

Høidepunktet naaedes i Protestantismen, især i D., hvad jeg Alt skal eftervise udførligere.

Saa forandres Methoden.

Fra nu af kaster Gud sin Mistanke paa Msket, og istedetfor umiddelbart bestemte dybe, fromme Xstds

Lærere, som kun altfor let tages ved Næsen, faaer Slægten: Politie-Agenter, Individier, som, mod deres Villie, bruges i Xstds Tjeneste men med eminente Evner til at lugte Gavtyvestreger.

Deres Forretning bliver da først og fremmest at faae spærret af, de 1800 Aar[s] Historie casseret som blot msklige Paafund, altsaa som Satans Værk, som velmeent eller som gavtyveagtigt Bedrag.

P551:586

At »Christenhed« er Menneske-Slægten gennem Aarhundrederne, med stigende Fremgang fortsatte Stræben for at – væрге sig mod Xstd.

22 Sept. 55.

Christus har forlangt »Efterfølgere«.

En sand Christi Efterfølger vil snart naae at blive hovedkuls kastet ud af denne Verden. Lad der saa komme igjen en Efterfølger, det vil gaae lige saa med ham: kort og afgjort, Alt Handling.

Men lad der istedetfor Efterfølgere komme Folk, som gaae og vrøvle om, at Andre have vovet Liv og Blod. Nu begynder det at brede sig. Alt Vrøvl er selskabeligt, frugtbart efter en forbausende Maalestok, frugtbart paa Vrøvl.

Den næste Slægt efter disse Vrøvlere, er som altid ikke Efterfølgere, men ligeledes Vrøvlere Præster og Professorer, og Menige som ansee dem for sande Lærere i Xstd. Foruden hvad denne næste Slægt selv er istand til at præstere i Vrøvl, optager den saa, under Navn af historisk Videnskab, hvad den foregaaende Slægt har præsteret i Vrøvl.

Dette er Loven: istedetfor Handling en bestandigt grændseløsere Masse af Vrøvl, som kaldes Videnskab, og som maa studeres, hedder det, hvis man vil forstaae Xstd.

Det man nemlig i Sandhed ikke vil, er just at forstaae Xstd., som er let at forstaae. Og for at sikkre sig ikke at komme til at forstaae Xstd, er det man, som

Hjælpemiddel til at forstaae den, anbringer denne uoverskuelige Masse historisk og lærd Vrøvl.

Der gives Insekter, som værges sig mod deres Forfølgere ved at reise Støvet: saaledes har »Msk« det instinktivt at værges sig mod Idee, Aand ved at reise Tallet. Tallet er Idee og Aands Modsætning. Naar man vil være sikkret mod at have med Idee, med Aand at gjøre, saa skaf bare Batailloner, Legioner, Millioner, som, maaskee med forenede Kræfter, stræbe: saa er Aand gaaet ud, Du har naaet, hvad Du egl. vilde, det bliver ved Dyre-Siden af det at være Msk.

Dette kan naturligviis bestandigt kun meget faae forstaae; thi for at kunne forstaae det, maa just den Forvandling være foregaaet med et Msk, hvilken Xstd. tilsigter, at blive Aand; Dyre-Msket forholder sig umidd. til Tallet, det er hvad han troer paa.

* *

Er dette Xstds Betragtning: at denne Verden vistnok er en ond, en syndig Verden, men at just derfor er Xstd. kommet ind, for at omdanne Verden, saa Guds Hensigt eller Det han tilsigter er: at faae en rar Verden ud af denne Verden og saa at lade den bestaae?

Eller hviler Xstd. ikke meget mere paa følgende Betragtning: denne Verden er blevet til ved et Affald fra Gud, er til mod hans Villie, hver Dag den er til, er mod Guds Villie, han vil have den tilbage. Almægtigt tilintetgjøre den, er ikke hvad han vil, thi saaledes er jo det Hele ikke lagt an; det er en Frihedens Verden, som frit affaldt fra ham, og som han vil have tilbage. Denne Verden er for Gud fortabt, det er nu engang afgjort, Enhver der fødes forøger blot de Fortabtes Masse.

For nu at faae denne Verden tilbage og i sin Forbarmelse lader han Xstd. forkynde. Hvad det er at være Xsten, viser Forbilledet, at det er Lidelse fra først til sidst endog den, at være forladt af Gud. Forbarmelsen, Naaden, den uendelige Naade bestaaer nu i, at man ved at blive Xsten udholder sit Helvede her paa Jorden og saa er evigt frelst. Men at være Xsten er at modtage taknemligt den uendelige Naade, at maatte være en Jesu Xsti Efterfølger her i Livet og derved af Naade være evig frelst, en Jesu Xsti Efterfølger, forbandet af Msk., forhadet, plaget paa enhver Maade, tilsidst ogsaa forladt af Gud. Og enhver Jesu Xsti Efterfølger er jo vendt saaledes, at hvis han overhovedet kan siges med sit Liv at tilsigte Noget uden i Frygt og Bæven at forarbejde sin Sjels Frelse, maatte det være at faae denne Verden bort.

Hvis dette ikke var saaledes, hvis Det Gud tilsigtede var at faae en rar Verden ud af denne Verden, saa er Msk-Slægten egl. uden Veiledning. Thi det n: T:, Xsti Forkyndelse hviler i, at det er en ond Verden, alle

Kjendetegnene paa det at være Xsten ere i Forhold hertil. Men tilsigtede Gud at denne Verden skulde forvandles til en rar Verden og saa bestaae, maae jo Kjendetegnene paa det at være Xsten blive lige det Modsatte.

Men »Msk-Slægten« glemmer behageligst at for Gud er hverken Tid eller Tal til, Aartusinder som een Dag, og et Tal saa stort, at man maatte bruge 1000 Aar for at faae det sagt er slet ikke til for ham. Han bliver ved Sit. I Naade vil han forbarme sig over denne fortabte Verden. Han byder Vilkaaret, det er uendelig Naade, men heller ikke som af et Nittengryn. Om der nu er Mange eller kun nogle ganske Enkelte, der ville frelses, det forandrer ikke ham eller hans Vilkaar det er jo ikke ham, der skal frelses, men de Andre.

Og Msk-Slægten har efter sin store Maalestok den samme slemme Vane, som det enkelte Msk. har: naar man indbyder ham, kommer han strax anstigende med Kone og en halv Snees Børn. Saaledes naar Gud lader Slægten forkynde Naade men vel at mærke for hver Enkelt, saa skeer der noget Andet end Gud har forelagt: Slægtens Batailloner komme anstigende og ville bataillonsviis frelses. Nei, ikke paa den Viis. Først den Ydmygelse, der for de Fleste vil være til Fortvivelse, at udholde at være kun en Enkelt, at drukne i denne uhyre Verden, at forsvinde – og saa maaskee bliver han frelst. Det Andet er rigtignok mere gemytligt, har ogsaa Noget tilfælles med Dyrehaugstoure og andre cordiale Forlystelser, saadan bataillonsviis at frelses evigt.

For, christeligt, at frelses maa først enhver Forestilling om enhver Trøst ved ethvert Tilhold i Tallet bort, c: Livet maa tages af Dyre-Skabningen; thi som man tager Livet af en Fugl ved at pumpe Luft fra den, saaledes tager man Livet af Dyre-Msket ved at tage Tallet fra det.

At berøves Msk-Tallet at skulle staae ene^a er hvad Dyre-Msk. meest meest meest af Alt frygter, thi qua Dyre-Skabning er han i Msk-Frygt. Derfor har Dyre-Msk. Mod til det Forfærdeligste, saasnart man blot giver ham Msk-Tallet, at Andre gjøre det Samme, eller at de Andre ere af den Mening, at det er Mod han viser. Msk-Tallet er Dyre-Mskets Liv. Og derfor er det just denne Collision som Xstus især stiler paa: at lide af Msk. Xstd. er just at frygte Gud i Modsætning til Msk., i Modsætning til hvad Msk. qua Dyre-Skabning frygter meest af Alt: Msk-Tallet. Og derfor er det, for at tage dette med, just fra dette Synspunkt seet let at vise, at der i Christenhedens mange Aarhundreder ikke findes een eneste Forkyndelse som er Xsti Forkyndelse liig. Man faaer meget tidligt Msk-Tallet af Xstne – og fra det Øieblik er det muligt at være Xsten i: Msk-Frygt. Hele Middelalderens strengeste Askese er i: Msk-Frygt, lider ikke af Msker.

a forladt, forhaanet, udgriint o: s: v:

Jeg veed det meget vel, at hvad jeg her skriver vil i Tidens Løb blive erklæret for den høieste Viisdom. Jeg veed ogsaa, at derfor vil til den Tid Verdens Skikkelse

aldeles ikke være forandret; thi De, der ville have travlt med at vise, hvor dybsindigt og sandt dette er, er naturligtviis - Docenter, disse Dyr-Skabninger. Ja, disse Dyr-Skabninger. Jeg veed det vel i denne syndige Verden hvor Alt er Egoisme har man da ogsaa for Skik nærmest at kalde den menige Mand, den Eenfoldige Dyr-Skabning. Men herimod protesterer jeg. I een Forstand er vi jo Alle Dyr-Skabninger. Men skulde der være nogen Classe af Msk, der fortjente sammenlignet med os Andre at kaldes: Dyrene da er dette Præster og Professorer.

Man kjender i Barnet Dyret paa, at Barnet vil putte Alt i Munden; og det er et ganske betegnende Udtryk for Dyret. Men at være i den Grad dyrisk at man vil putte Sandhed, Aand i Munden, leve af Sandheden, leve af at Andre have lidt for denne Sandhed, selv ved Eed forpligtet til det Eneste, hine Andre have begjeret, Efterfølgelse: det er bæstisk. Forunderligt nok, at dette Bæstiske findes forenet med den fineste Dannelse, og Fornemhed, der fornemt slet ikke seer en Skraldemand, eller hvis denne vovede at tale til ham, fornemt vilde lade ham forstaae, at han kun er et Dyr - forunderligt nok, og saa forholder det sig lige omvendt: Skraldemanden er et Msk, men denne fiint dannede, i Fløiel klædte, bestjernede Fornemhed er - et Dyr, et Dyr, som, bæstisk, putter Sandhed i Munden, troer Sandhed er Noget til at spise, et Dyr, der afskyeligere end noget Rovdyr, endog lever af Andres Lidelser, hvad intet Rovdyr gjør, thi det lever af sit Bytte^b, men det lever ikke af sit Byttes Lidelser.

b og volder det Lidelser for at faae Livet af det,

P551:587

Smaa-Bemærkninger.

23 Sept. 55.

At være Xsten i Msk-Frygt

I det nye T. er Formelen for det at være Xsten: at frygte Gud mere end Msk; heri alle de specifikke christelige Collisioner. Saasnart man kan være Xsten i Msk-Frygt, ja naar man vel endog af Msk-Frygt ikke engang tør lade være at kalde sig Xsten: saa er Xstd. eo ipso ikke til.

Man seer deraf, hvilket Nonsens det er med Troen paa at den sande Xstd. findes i »Kirken« som det store Tal.

Intet er Xstds Aand mere imod end dette, som er: msklig Middelmaadighed, Dyre-Mskenes Tro paa: Msk-Tallet. Nei, hvad af sand Xstd. der findes i Aarhundredernes Løb maa findes i Secterne o: D.; uden at derfor det at være Sect eller udenfor Kirken er et Beviis for at være sand Xstd. Men hvad der findes maa findes i Secterne og D.; det Eneste, der ligner det nye T.⁵ Xstd, der er: en Sect, hvad den ogsaa kaldes i det n: T:

Frygt især at fare vild ved at kalde Ydmyghed hvad der er Skulkerie.

Ethvert Msk. er en født Hykler. Og i hver Generation er der maaskee ikke Een, hvem Styrelsen hans hele Liv igjennem faaer banket alt Hykkelsk ud af.

Men Intet har denne hykkelske Skabning, Msket, mere Tilbøielighed til end i Form af Ydmyghed og Beskedenhed at unddrage sig Anstrengelse. Naar Msket seer, hvilke Qvaler der er forbundne med at være Apostel, saa siger han: jeg er for ydmyg til at begjere at være Apostel.^a Naar han læser Xsti Beskrivelse af hvor vanskeligt det er at indgaae i Himme[ri]ges Rige, saa siger han: jeg nøies ydmygt med at naae blot til Dørtærskelen af Hime[ri]ge. Den Hykler! Og ved saadan Ydmyghed og Beskedenhed, hvorved man skaaner sig selv og rigtignok ogsaa narrer sig selv, mener man at smøre Gud om Munden, at det skulde behage ham, at man er saa ydmyg og beskeden. Men det behager ham slet ikke; det behager heller ikke en Lærer, at en Discipel, fordi han ikke gider anvende Tid og Flid nok, siger: jeg er for ydmyg og beskeden til at ville have ug, jeg nøies ydmygt og beskedent med tg. »Din Slyngel« siger Læreren »det vover Du at kalde Ydmyghed og Beskedenhed. Ja ganske vist, naar man istedetfor at anvende al Tid og Flid gaaer og dovner, og derfor saa ikke kan sine Ting bedre end Du kan dem, vilde det vistnok være uforskammet at forlange ug; men jeg fordrer, at Du skal kunne Dine Ting til ug.«

a Den Hykler!

P551:588

Kun et Villies-Msk. kan blive Xsten.

d. 23 Sept 55.

Kun et V.-Msk. kan blive Xsten. Thi kun et Villies-Msk. har en Villie, der kan brydes. Men et Villies-Msk., hvis Villie er brudt af det Ubetingede eller af Gud er: en Xsten. Jo stærkere naturlig Villie, jo dybere kan Brudet blive, og jo bedre Xsten. Det er Dette man har betegnet med det betegnende Udtryk: den nye Lydighed; en Xsten er et Villies-Msk, der har faaet en ny Villie. En Xsten er et Villies-Msk., der ikke mere vil sin Villie, men med sin knuste Villies Lidenskab - grundforandret - vil en Andens Villie.

Et Forstands-Msk. kan aldrig blive Xsten, han kan i det Høieste gennem Indbildningskraften komme til at nysle med de christelige Problemer. Og denne Formation af, om man saa vil, Xstne, er det, der afstedkommer al mulig Forvirring i Xstd.. De blive Lærde, Videnskabelige, forvandle Alt til Vidtløftighed, i hvilken de drukne hvad der egl. er Pointen i Xstd. Dog det forstaaer sig, Styrelsen kan i sin Forbarmelse gjøre meget for et Forstands-Msk for at forvandle ham til et Villies-Msk, saa han kan blive Xsten. Thi Muligheden af at blive et Villie-Msk. ligger i ethvert Msk. Det letsindigste, det feigeste, det meest phlegmatiske Msk., en Raisonneur uden Begyndelse og Ende: bring dem i Livsfare, og de blive dog maaskee Villies-Msk.. Vistnok kan Nødvendighed ikke frembringe Frihed; men den kan lægge det Friheden i Msket saa nær som muligt at blive: Villie.

Xstd., eller det at blive Christen forholder sig altsaa aldeles ikke til Forandring af det Intellectuelle - men af Villien. Men denne Forandring er den piinligste af alle Operationer, at sammenligne med, hvad man jo ogsaa ethisk har betvivlet Mskets Ret til: en Vivisection. Og fordi dette er saa rædsomt, derfor er i Xsthed længst det at blive Xsten^a forandret [til] en Omdannelse af det Intellectuelle. Middelalderens Askese saae naturligviis (sammenlignet med al dette videnskabelige Vrøvl al dette bevisende Præk) rigtigere, at der er Tale om en Villies Forandring, og greb Sagen an i Forhold dertil. Feilen ved Middelalderens Askese var at man slog en Streeg over den specifikke christelige Lidelse: at lide af Msker. Asketen tillod Mskene at beundre sig som: den Overordentlige. Saaledes kom Msk-Tallet dog med; Msk-Tallet blev nemlig ordentlige Xsten. Havde Asketen sagt hvad Sandhed er: der gives ingen overordl. Xstne; det jeg udtrykker er blot en Tilnærmelse til det af Alle Fordrede, en Tilnærmelse til det ganske simpelt at være Xsten: saa var han blevet forfulgt. Man kan undgaae Lidelsen af Msk. paa to Maader: ved at slaae af paa den christelige Fordring og selv benytte sig deraf; eller ved selv strengere at holde sig til den christelige Fordring, men, egoistisk, kalde det det Overordentlige, saa kommer Msk-Tallet dog med, og man undgaaer Forfølgelse, forvandler i begge Tilfælde Msk-Tallet til lige det Modsatte af hvad, det i Forhold til sand Xstd. maa blive, Noget man har Profit af ganske simpelt Penge-Profit o: D:, eller Noget man har Profit af som et beundrende Chorus.

a (forsaavidt det ikke er blevet gjort til aldeles Ingenting, Noget man er ganske udenvidere)

P551:589

Ja vist var Biskop Mynster stor!

24 Sept. 55

#[a]

[a] # Men, *christeligt*, var han ikke stor. Nei, æsthetisk, var han stor som: Falskner. Saaledes forstaaet havde han, æsthetisk, hele min Beundring; personligt havde han hele min Hengivenhed »ogsaa af Pietæt for en afdød Fader«; christeligt havde Styrelsen i mig bragt det ham farligste Msk. ham paa Siden.

* *

De fleste Msker have slet ikke Tid til at have Religion, i samme Forstand som Barnet ikke har Tid til at samle sine Tanker, fordi nemlig Sandse-Indtrykkenes Mangfoldighed uafbrudt beskjeftiger det. I denne Forstand have de fleste Msk slet ikke Tid til at have Religion; at de har en Religion, at de i »Xsthed« ere »Christne« betyder dem blot at have en Passerseddel til at kunne komme ind i dette Livs Virkelighed. Det der beskjeftiger dem er Livets Mangfoldighed, Sandse-Indtrykkene, Travlhed, Nysgjerrighed o: s: v: o: s: v: o: s: v: Som Barnet ikke kan staae roligt, men utaalmodigt staaer og hopper for at faae Lov snarest muligt at komme ned i Haugen, ud paa Legepladsen: saaledes ere disse Msker idel Utaalmodighed for at komme ind i dette Livs sandselige Hvirvel. Da den »christelige« Stat nu (viist!) har indrettet det saaledes, at Ingen kan komme med i Legen uden at have Attest fra Præsten for at være en Christen: saa ere alle disse Msk. da naturligviis, ih naturligviis, Christne. Præstens Attest for at de ere Xstne betyder dem omtrent hvad en Billet til Tivoli eller et Dampskib, en Omnibus, betyder dem: at de da kommer med.

De Msker, der dog have nogen Tid tilovers for at have Religion de ønske dog alle, at have det med Religion afgjort saa tidligt og saa hurtigt som muligt – for at ogsaa de kan komme til at faae travlt i at nyde dette Liv. Saa har de maaskee ogsaa engang imellem et Øieblik tilovers for at have Religion; men under den Betingelse, at det bliver en Art Nydelse, og at det engang for Alle er afgjort, at de har Religion, saa Evighedens Salighed er dem vis.

Lever der nu en Geistlig, og har han, æsthetisk, store Gaver, saa meget desto bedre, som vil paatage sig under Navn af Xstd. at repræsentere deres Art Religion: jo, jeg takker, der bliver en Stadsen, en Sværmen, han bliver elsket, afholdt, tilbedt o: s: v: o: s: v: Thi dunkelt veed disse Msker som alle Msker meget godt ved sig selv, at Religion ikke kan have

paa den Maade, hverken saaledes, at man slet ingen Tid har til at have Religion, eller saaledes at man engang imellem har et Øieblik tilovers for Religionen, at det slet ikke er ubeskedent af »Evigheden« at forlange hele et Mskes Tid. Denne Fordring er alle Msker meest af Alt bange for; thi de elske Alle Tiden, som er deres Element, frygte Evigheden. Og derfor al denne Stadsen med en saadan Lærer.

En saadan Lærer var Biskop Mynster. Han var Bank for en heel Slægt. Hvor er Livet ikke blevet nydt af disse mange Msker, der alle, naar de engang i Evigheden med Rædsel maae høre, at dette er ikke Xstd, ville, om jeg saa tør sige, forevise en Seddel med Paategning: Mynster. Thi Mynster var Bank. I den dybeste, eensomste Taushed, hvorved jeg kun underholder mig med mig selv og med min Politie-Viden, pleiede jeg derfor ogsaa at kalde Mynster: Rigsbanken. Jeg sigtede herved til et Bestemt, som Kjøbenhavns Politie vil forstaae; thi det veed naturligviis meget godt, at der for en Deel Aar siden i Nørre Sjælland levede (om han lever endnu, veed jeg ikke; det veed vel Politiet) en Person, som var Politiet tilstrækkeligt bekjendt under Navnet: Rigsbanken. Hans Forretning var at gjøre falske Sedler; og han gjorde dem godt.

Dette var Sammenlignings-Punktet, at de begge gjorde falske Sedler. Forresten er der naturligviis ingen Sammenligning, især ikke med Hensyn til Forretningens Størrelse. I det Hele taget eksisterer der^b aldeles ingen, ingen Analogie til de Forbrydelser, som praktiseres paa det religieuse Gebeet. Selv den meest forsøgte og meest uforfærdede Politie-Agent, der nogensteds har levet, vil gyse ved at tage fat her, hvor det gjælder om ved falske Sedler paa Evigheden at narre en heel Samtid et heelt Liv igjennem, og at narre dem for Evigheden.

b , i Retning af Omfang og Størrelse,

Ei heller findes der i den øvrige Forbryder-Verden nogensomhelst Analogie, Noget der endog blot kunde ligne en Analogie til hvorledes disse Forbrydelser betale sig, eller betales: med Guld, Gods, alt Jordisk, og med - Tilbedelse.

Maaskee maa Biskop Mynster dog siges ikke engang at være lønnet noksom, hans Samtid siges ikke at have været taknemlig nok. Der blev saaledes i Slutningen af hans Liv indsamlet til et Legat, som skulde bære hans Navn. Mynster, altid klog, fandt en Leilighed til, offentlig at takke for den betydelige Sum, det var nok c. 7000rd I Sandhed, hængte det rigtigt sammen med Mynsters Xstds Forkyndelse, mig synes, at blot een af vore Millionairer burde have, og med Glæde, givet 30,000rd. Thi det nye T. er af den Mening, at det er saa uendelig vanskeligt for Millionairer at komme ind i Himerige, at det saa omtrent er umuligt; men Biskop M. gjorde dem ingen Vanskeligheder; og det var, naar man er Millionair, dog vel værd at give 30,000rd for. Noget Andet er det naturligviis, naar det Hele med Mynsters Xstds-Forkyndelse var Øienforblindelse, hans Sedler paa

Evigheden falske Anvisninger; thi saa er egl. 4 ß for meget til Legatet, og 3 ß for meget til Monumentet, hvis det er i Egenskab af Xstds Lærer at han saaledes takkes; thi som Orator, Rhetor, eller (for at erindre om Berlingske Tidendes naive men sande Bekjendtgjørelse af hans Dødsfald, hvilken saa ganske bragte En til at glemme at det var en Lærer Talen var om, en christelig Biskop, en Sjelesørger, som efter at have gennem mere end en Msk-Alder praktiseret under evigt Ansvar, nu var indgaaet til Evighedens Regnskab) som Sprogkunstner udmærket ved »en hidtil uopnaaet Sprogform« som Skuespiller udmærket ved »sin plastiske Skikkelse« kan det være aldeles passende.

P551:590

Smaa-Bemærkninger.

24 Sept. 55.

1

Et Billede paa en Xstens Lidelse

Der gives Msker med et saa fiint og zart Nervesystem, at Veierliget udøver en næsten rædsom Indflydelse paa dem. De kunne nu mærke et Uveir længe iforveien, lide maaskee allermeest af Angest og Uro og Qval naar et Uveir, der er i Anmarsch udtrykker sig ved hvad man kalder brilliant Veir, men det hænger ikke rigtigt sammen med dette brillante.

Altsaa i Phænomenet: brilliant Veir, alle Msker som ere dyrisk stærke finde det er herligt Veir – og nu den Ulykkelige, hvem saa de Stærkere^a pine og plage og drille, fordi de ikke kunne forstaae, hvorom det er han taler, hvor noget Msk. kan kalde saa brilliant Veir ondt Veir.

a , for at føle deres Overlegenhed – i dyrisk Styrke,

Dog dette staaer da kun paa nogle Dage, og stundom kommer det den Nervesvage til Gode, at man dog bag efter maa sande at han nok havde Ret.

Men tænk nu et saadant Veierligt staaende og saa at en slig Ulykke[lig] skulde holde ud at leve et heelt Liv i den Tilstand, omgiven af dyrisk stærke Msk.

Saaledes med en Xstens Lidelse. I Phænomenet seer det ud som var denne Verden en herlig Verden, en Verden, der skulde fremad, i Phænomenet seer det ud som var Xstd. til, Alle ere jo Xstne, 1000 Præster – og nu den stakkels Xstne, som er fiint nok bygget til at kunne mærke, at hele denne rare Verden er et Væv af Løgn, at dens Fremskridt er om muligt Tilbagegang, at det med at Alle ere Xstne og de 1000 Præster er Øienforblindelse, den stakkels Xstne, der i Frygt og Bæven forholder sig til Evighedens Regnskab – man

tænke sig hvad han maa lide ved at leve imellem
Msker, hvis hele Nervesystem er et ganske andet.
Dersom han ikke saa forsigtigt som muligt skjuler sin
Sjels Indhold, saa ville disse Msker benytte
Leiligheden til, for at føle deres Overlegenhed – i
Dyriskhed, at drille ham og finder han sig ikke
taalmodigt deri, hvorved han dog i en anden Forstand
hidser dem, saa vil han blive erklæret for gal, og kan
de ikke paa den Maade faae Bugt med ham saa slaae
de ham ihjel.

2

Menneske-Slægtenes Snak

Idee-Msk, Idee-Bærerne udrette aldeles Intet, kun at
de da opnaae at blive udødelige, thi Enhver, der
taalmodig, glad og taknemlig, offret bar at bære Ideen
han er udødelig.

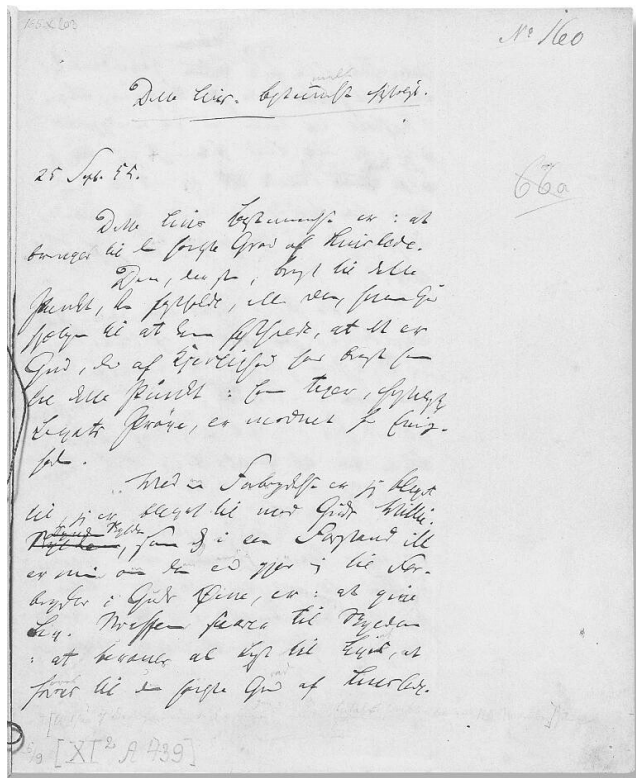
Men de udrette aldeles Intet. Medens de leve druknes
deres Tale i Samtidens Vrøvl og efter deres Død
druknes deres Tale i Docenternes Vrøvl. Deres
Betydning er egl. blot: at give Msk-Slægten Noget at
snakke om.

Thi som en Familie, et Selskab, en By føler Trang til
Noget at snakke om, saaledes føler ogsaa Msk-
Slægten denne Trang. Forskjellen er kun den, at
Byens Snak repræsenteres af Barberer,
Kræmmersvende o: D:, Msk-Slægtenes Snak af
Professorer og Præster, og at der af denne Snak
gjøres stort Væsen, at den trykkes, at der bliver
Videnskaber til for at holde Overskuelse over al denne
Snak.

At Menneske-Slægtenes Snak nyder^[b]

[b] en saa stor Anseelse sammenlignet med
Bysnakken hænger vistnok for en stor Deel
sammen med, at Præster og Professorer leve
deraf. Hvad en Mand med Familie lever af det er
Alvor. Hvis Barbererne leve af at føre Bysnak,
istedetfor at ernære sig paa anden Maade og blot
nebenbei virke for Bysnakken, vil den ogsaa
tiltage i Anseelse. Det sees der af, at den virkelig
er kommet til Anseelse siden den Tid
Journalisterne have taget sig af den, blot fordi
Journalisterne leve deraf. Hvad Mskene skal have
Respekt for, maa en Mand leve af.

P551:591

32. Papir 591, bl. [1r], den sidst daterede optegnelse fra SKs hånd Dette Livs Bestemmelse christeligt.

25 Sept. 55.

Dette Livs Bestemmelse er: at bringes til den høieste Grad af Livslede.

Den, der saa, bragt til dette Punkt, kan fastholde, eller Den, hvem Gud hjælper til at kunne fastholde, at det er Gud, der af Kjerlighed har bragt ham til dette Punkt: han tager, christeligt, Livets Prøve, er modnet for Evigheden.

Ved en Forbrydelse er jeg blevet til, jeg er blevet til mod Guds Villie. Skylden, som dog i een Forstand ikke er min om den end gjør mig til Forbryder i Guds Øine, er: at give Liv. Straffen svarer til Skylden: at berøves al Lyst til Livet, at føres til den høieste Grad af Livslede. Mennesket vilde fuske Skaberen [i] Haandværket, om ikke skabe Msk. saa dog give Liv. » I skulle vel komme til at undgjælde derfor; thi dette Livs Bestemmelse er, dog ved min Naade, thi det er kun Dem, som frelses jeg viser den Naade, at føre Eder til den høieste Grad af Livslede.«

De fleste Msker ere nu saa aandløse, saa forladte af Naaden, at Straffen slet ikke anvendes paa dem. Fortabte i dette Liv hænge de fast ved dette Liv af Intet blive de til Intet, deres Liv et Spildt.

De Msker, i hvem der dog er mere Aand, og hvem Naaden dog ikke overseer, de føres hen til det Punkt, at Livet naaer den høieste Grad af Livslede. Men de kunne ikke forlige dem dermed, de oprøre sig mod Gud o: s: v:.

Kun de Msker, som bragte til dette Punkt af Livslede, ved Naadens Bistand kunne fastholde at det er af Kjerlighed Gud gjør det, saa der i deres Sjel, ikke i den inderste Afkrog skjuler sig nogen Tvivl om, at Gud er Kjerlighed: kun de ere modnede for Evigheden.

Dem modtager Gud ogsaa i Evigheden. Hvad vil nemlig Gud have? Han vil have Sjele, der kunne lovprise tilbede love og takke ham – Englenes Forretning. Derfor er Gud omgivet af Engle. Thi den Sort Væsener af hvilke der findes Legioner i »Xsthed« som for 10rd kunne vræle og basune til Guds Ære og Priis den Sort Væsener ynder han ikke. Nei Englene behage ham. Og hvad der behager ham endnu mere end Englenes Lovpriisning, er et Msk, der i det sidste Løb af dette Liv, naar Gud forvandler sig som til idel Grusomhed, med den grusomst udtænkte Grusomhed gjør Alt for at berøve ham al Lyst til Livet, dog vedbliver at troe, at Gud er Kjerlighed, at det er af Kjerlighed Gud gjør det. Et saadant Msk. bliver saa en Engel. Og i Himlen, der kan han sagtens lovprise Gud; men Læretiden, Skoletiden er jo ogsaa altid den strengeste Tid. Som hvis et Msk. fik den Idee at reise hele Verden rundt for at høre en Sanger eller Sangerinde som havde en fuldendt Tone: saaledes sidder Gud i Himlen og lytter. Og hver Gang han hører Lovprisning fra et Msk, hvem han bringer til det yderste Punkt af Livslede, siger Gud ved sig selv: her er Tonen. Han siger: her er den, som var det en Opdagelse han gjorde; men han var dog forberedt, thi selv var han tilstede hos dette Msk. og hjalp ham forsaavidt Gud kan hjælpe til hvad dog kun Frihed kan gjøre; kun Frihed kan^[a]

[a] gjøre det; men Overraskelsen over at kunne udtrykke sig ved at takke Gud derfor, som var det Gud, der gjorde [det]; og i sin Glæde over at kunne er han saa lykkelig at han Intet, Intet, vil høre om, at det er ham selv, men henfører takkende Alt til Gud, og beder Gud, at det maa blive derved, at det er Gud der gjør det; thi han troer ikke sig selv men han troer Gud.